

JAPANNERS Kamakura, Mitsui...

De Eerste Wereldoorlog voor

de Japanners uit

Canada

Een diepgaande studie van de namen op de grafstenen van de militaire begraafplaatsen bevestigt de universele dimensie van de Eerste Wereldoorlog in de Pas-de-Calais. In de militaire hoek van de gemeentelijke begraafplaats van Aix-Noulette vallen drie grafstenen op. Naast elkaar rusten Kichimatsu Sugimoto (gedood op augustus 1917), Tagakichi Fukui (gedood op 21 september 1917) en Yoïchi Kamakura (gesneuveld in de gevechten op 26 augustus 1917 bij Lens, aan het eind van de veldslag bij Punt 70).

Kamakura wordt op 1882 in Japan geboren. Hij vertrekt in 1908 naar Canada. Hij ontvangt een militaire onderscheiding op 4 juli 1917. De deelname van Japanse Canadezen aan de Eerste Wereldoorlog is een verhaal apart in deze sombere periode.

De Japanners vestigden zich vanaf het eind van de jaren 18870 in Canada, Brits Columbia om precies te zijn. In augustus 1914, als de oorlog uitbreekt, wensen deze Japanse Canadezen in dienst te treden in het Canadese leger, om hun trouw aan hun nieuwe vaderland te bewijzen. Ze worden onvoorwaardelijk naar huis gestuurd. De meest vastberaden vrijwilligers vertrekken naar West-Canada.

196 Japanners worden uiteindelijk opgenomen in Engelstalige bataljons in Alberta en vertrekken naar Europa. Het 52e bataljon telt in 1916 42 Japanners: 14 sneuvelen en zijn begraven in Aix-Noulette, Maroeuil, Vimy, Aubigny... Van de 196 vrijwilligers keren 55 nooit terug naar Canada.

Sergeant Mitsui

Een andere Japans-Canadese – of Canadees-Japanse – soldaat onderscheidt zich tijdens de Derde Slag bij Ieper in het 10e infanteriebataljon en later op de heuvelrug van Vimy in april 1917. Sergeant Masumi Mitsui, geboren op 7 oktober 1887, woonachtig in Port Coquitlam bij Vancouver, ontvangt in Vimy de Militaire Medaille. Vervolgens vecht hij bij het Canal du Nord in september 1918. Terug in Canada krijgt hij, evenals de andere Japanse oudstrijders, in 1931 stemrecht. Hij bouwt een welvarende kippenfokkerij op... die tijdens de Tweede Wereldoorlog samen met zijn andere bezittingen in beslag genomen wordt. Na de Japanse aanval op Pearl Harbor op 7 december 1941 wordt hij van zijn gezin gescheiden en opgesloten in een kamp, zoals 22.000 andere Japanse Canadezen, als 'vijandelijke vreemdelingen'. Bij verschijning voor een veiligheidscommissie smijt de oud-strijder zijn medailles op de grond en schreeuwt "Waar zijn ze goed voor!". Pas in 1985 verontschuldigt de Canadese regering zich voor de tegen de Canadese bevolking van Japanse afkomst ondernomen acties. Op 2 augustus van datzelfde jaar steekt Masumi de vlam van

Sergeant Masumi Mitsui en zijn medailles. Foto Michel Gravel

het oorlogsmonument uit 1920 in Stanley Park, Vancouver, weer aan. Een monument ter ere van de soldaten van Japanse afkomst, gesneuveld tijdens de Eerste Wereldoorlog. De vlam werd na Pearl Harbor gedoofd. Sergeant Mitsui overlijdt op 22 april 1987, een paar maanden voor zijn honderdste verjaardag. Op 8 september 2003 wordt David Mitsui, Masumi's kleinzoon, door de Canadese Michel Gravel uitgenodigd om deel te nemen

aan de onthulling van de Place McKean

in Cagnicourt, Frankrijk. Masumi had deelgenomen aan de strijd in deze zone. Ook de Japanse Canadezen maken deel uit van de geschiedenis van de Pas-de-Calais...

FUIJER, een 'gitzwarte' prins

Van het paradijs in de Stille Oceaan naar de hel van de loopgraven. De ongewone wereldreis van Ratu Sir Lala Sukuna, een opperhoofd van de Fiji die in de Champagnestreek en de Artois vocht, onderscheiden met Médaille Militaire en Oorlogskruis. Josefa Lalabalavu Vana'ali'ali Sukuna wordt op 22 april 1888 geboren op het eiland Viti Levu in een familie uit de hogere kringen van de eilandengroep. Als jongen geniet hij een zeer Britse opvoeding en wordt toegelaten op de universiteit van Oxford. Hij is in Engeland als de Eerste Wereldoorlog uitbreekt en wil vechten. Maar... de Fijische student heeft een donkere huidskleur en het Britse leger weigert de integratie van kleurlingen. Geen probleem. De student steekt het Kanaal over en meldt zich aan bij het Vreemdelingenlegioen. De Amerikaan Henry Farnsworth heeft het over een 'gitzwarte prins'. Voorjaar 1915: de prins en zijn medesoldaten zijn gelegerd in de loopgraven van Berthonval. Sukuna gaat op 9 mei 1915 de aanval in als soldaat van het 2e Infanterieregiment van het 1e Vreemdelingenkorps, samen met de eerste brigade van de Marokkaanse divisie, tegen de 'Ouvrages Blancs' bij Neuville-Saint-Vaast. Carancy, Souchez, woede en bloed. De Fijier ontvangt zijn eerste eervolle vermelding voor zijn heldendaden. In september 1915 vecht hij in de Slag om

Een groep arbeiders uit het Fiji Labour Corps. Calais. Als de dood voor luchtaanvallen: 'Huis zouden sommigen denken dat de dag des oordeels aangebroken was', schreef een arbeider naar huis.

de Champagnestreek, de 28e raakt hij bij Souain gewond aan zijn slaap en wordt opgenomen in het ziekenhuis van Lyon. Hij schrijft aan zijn familie: "Ik weet dat ik mijn plicht doe, maar de oorlog is een hel. Bij het zien van bloed word ik misselijk, de effecten van de oorlog op de bevolking breken mijn hart". In januari 1916 dringt het Britse opperbevel erop aan dat hij terugkeert naar zijn vaderland. Hij stapt op 30 maart aan wal, zijn hoofd in het

verband. Als aan koloniale beslissingen gebonden inboorling wordt Sukuna aangesteld als ambtenaar. Hij probeert de Britten te overtuigen om Fijiërs naar het front te sturen. Hij keert zelf in mei 1917 terug naar Frankrijk, niet als soldaat maar als arbeider: sergeant van het Fiji Labour Corps. Sukuna en een honderdtal mannen werken in de haven van Calais. In januari 1918 worden ze naar Marseille gestuurd en vervolgens naar Taranto in Italië. Elf arbeiders uit deze eenheid overlijden in Frankrijk en zijn begraven in Calais en Marseille, anderen in Taranto. In september 1918 keert het Fiji Labour Corps terug naar de Stille Oceaan. Als geboren en getogen Fijiër wordt Ratu Sukuna na een korte periode als advocaat aan de balie van Londen een belangrijk politiek figuur van de eilandengroep. Tijdens de Tweede Wereldoorlog spoort hij zijn landgenoten aan 'hun bloed te vergieten voor Groot-Brittannië': tweeduizend Fijiërs strijden aan geallieerde zijde. Tijdens de dekolonisatie van de Fiji-eilanden staat Ratu Sukuna aan het hoofd van de wetgevende raad. De 'vader van het moderne Fiji' gaat in april 1958 met pensioen en overlijdt op 30 mei tijdens zijn overtocht naar Engeland. Tot het jaar 2010 was de laatste maandag van mei een vrije dag in Fiji: de Ratu Sukuna Dag. Fiji: paradijs in de Stille Oceaan, rugbyland, een eigen held uit de Eerste Wereldoorlog.